

۴۰ سال پس از اولین مصوبه ضدفساد

به بهانه انتشار **ویدئوی سارقی** که شیر خشک خرید

محمدهادی جعفرپور

وکیل دادگستری

بازسازی صحنه سرقت از بانک توسط موتورسواری که می گوید پس ازخروج از بانک با بخشی از پول سرقت‌شده دو عدد قوطی شیر خشک برای فرزندش خریده و در پرسش به خبرنگار با گریه و ناله می گوید: «با ماشین مسافرکشی می کنم و چون تحت فشار بودم مجبور به انجام این کار شده وگرنه من درد نیستم، الان هم از کاری که کرده‌ام پشیمانم»؛ موضوع گزارشی است که در بخش خبری صداوسیما به نمایش درآمده و بازشر آن در فضای مجازی بهانه‌ای شد برای طرح سوالاتی از این دست که هدف مسئولینی که دستور انتشار چنین ویدئویی صادر می‌کنند چیست؟ تاکنون نهادی‌امر جمعی تبعات و آثار انتشار چنین تصاویری را تحلیل کرده‌است؟ چطور ممکن است مسئولین ذریط اعم از مقامات انتظامی، قضایی و امنیتی نسبت به سرقت چند میلیون تومان چنین واکنشی نشان می‌دهند، امانسبت به جرایم اقتصادی کلان و اختلاس‌های چندصدمیلیاردی شاهد چنین واکنشی نیستیم؟ چرا هیچگاه با مدیران متهم به فساد سیستماتیک چنین برخوردی نمی‌شود؟ پاسخ به این سوالات از آن جهت واجد اهمیت است که حسب سابقه‌تقنینی قریب‌به ۴۰سال از انشا اولین مصوبه با هدف مبارزه با فساد اقتصادی می‌گذرد و به‌رغم انشاء قوانین متنوع حسب گزارش مراجع ذریط شاهد رشدی رویه و تاسف‌بار فساد اقتصادی در بدنه‌ی دولت بوده‌ایم. مردامه‌امسال خبرگزاری منتسب‌به‌قوه‌قضائیه(میزان) ازتشکیل ۶۹۰پرونده‌جرایم اقتصادی گزارش می‌کند، این مهم در حالی است که رئیس قوه قضائیه به‌کرات در مبارزه با کلیه مظاهر فساد در همه عرصه‌ها تاکید موکد دارد، مسائل و موضوعات اقتصادی و مبارزه با فساد اقتصادی با توجه به منزله‌ی یکی از اهداف مهم حکومت اسلامی واجد آنچنان اهمیتی است که در مقدمه قانون اساسی به‌عنوان یکی از اهداف اصلی انقلاب اسلامی تبیین شده در اصل سوم قانون اساسی ذیل عنوان تکلیف دولت برای نبل به اهداف مصرح در اصل دوم که مبین پایه‌های نظام جمهوری اسلامی است، بی‌ریزی اقتصاد صحیح و عدالانه، رفع تبعیضات ناروا، ایجاد نظام اداری صحیح تعریف شده است. به‌رغم چنین تأکیدی و انشاء قوانین متنوع با هدف مبارزه با فساد اداری و اقتصادی هرازچندی خیر اختلاس چندصدمیلیاردی مدیران دولتی تیتز خبرگزاری‌ها می‌شود. ۱۲۸اردیبه‌شست ۱۳۶۸ آیت‌الله امام خمینی طی حکمی آقای نثری را به عنوان مسئول مستقیم رسیدگی به پرونده‌های موصوف به اصل ۴۹قانون اساسی به آیت‌الله اردبیلی معرفی می‌کند. این تاریخ سرآغاز تخصیص یک شعبه از شعب دادگاه انقلاب برای رسیدگی به پرونده‌های موصوف به اصل ۴۹قانون اساسی است؛ چنین اقدامی مؤید آن است که از یک دهه پس از انقلاب تاکنون مسئله مبارزه با فساد اقتصادی به عنوان دغدغه حکومت مطرح بوده، بنابر قانون نحوه اجرای اصل ۴۹قانون اساسی که در ۱۴ ماده مقارن با ۲۵ شهریور ۱۳۶۳ تصویب شده، شیوه‌ی رسیدگی به اموال و دارایی‌های حاصل از فساد مالی تبیین و در بهمن‌ماه ۱۳۹۸ قانون الحاقی موادی به قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی تصویب شد؛ ماده یک این قانون با عنوان طرق حقوقی اعاده اموال نامشروع، به قانون سابق الحاق و ماده ۱۶ این قانون دایره شمول موضوعات مرتبط با اصل ۴۹گسترش داد. به‌صراحت‌ماده مذکور مجازات‌های تعریف‌شده شامل رؤسا، مدیران و مسئولان دستگاه‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده ۲۹قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه مصوب ۱۳۹۵ و ماده ۴۹قانون رسیدگی به دارایی و اموال مقامات و مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۹۴ است. مفاد ماده ۱۶ مبین آن است که تمامی مسئولین و مدیران حکومتی فارغ از موقعیت سازمانی خویش مشمول حکم قانون می‌شوند. الحاقیه موصوف نزدیکان و بستگان مدیران تا در چه سوم از طبقات سه‌گانه یا مرتبطین و شرکای افراد را مشمول قانون دانست. مفاد ماده ۱۷ این قانون که شهروندان و سازمان‌های مردم‌نهاد را مجاز به ارائه اطلاعات و گزارش راجع به

چهره روز

تکذیب غیررسمی شایعات درباره سردار

گروه خبر: حوالی ظهر روز گذشته، خبری مبنی بر ترور فرمانده نیروی قدس سپاه در بیروت از سوی منابع عبری منتشر شد. شبکه ۱۲ تلویزیون اسرائیل ادعا کرده است که احتمالاً سردار اسماعیل قالی، فرمانده سپاه قدس، در جریان بمباران بامداد ۱۳ مهرماه بیروت زخمی شده است. براساس این گزارش، هدف بمباران گسترده ۱۳ مهرماه ضاحیه جنوبی بیروت از سوی اسرائیل، ترور سیدهاشم صفی‌الدین، جانشین احتمالی سیدحسن نصرالله و همچنین مسئول واحد اطلاعات بوده و سردار قالی نیز در این مکان حضور داشته است. بر اساس ادعای این رسانه اسرائیلی، سرنوشت این دوسومشول حزب‌الله و فرمانده نیروی قدس از سوی مقامات رژیم صهیونیستی در حال بررسی است. این در حالی است که تکذیبیه‌ای به‌نقل از خبرنگاری مهر که منبع آن منابع آگاه اعلام شده بود، پس از انتشار این خبر در شبکه‌های مجازی منتشر شد. به نظر می‌رسد انتشار

اموال نامشروع اشخاص مشمول قانون مذکور دانسته و دادستان را مکلف به پیگیری چنین گزارش‌هایی می‌داند، مؤید اهمیت موضوع مبارزه با فساد اقتصادی است. عطف به چنین اهمیتی، دی‌ماه ۱۳۹۹ رئیس قوه قضائیه دستورالعمل اجرای این قانون را به دادستان کل کشور ابلاغ می‌کند، از آن تاریخ تا به امروز مقررات متنوعی تحت عناوینی مانند: مبارزه با پول‌شویی، جرایم اقتصادی، مبارزه با اخلال در نظام پولی یا ارزی، اخلال در امر توزیع مایحتاج عمومی، اخلال در نظام تولیدی هر گونه اقدام به فصد خارج کردن میراث فرهنگی یا ثروت‌های ملی وصول ووجه کلان، تشکیل باند و تشکیلات جهت اخلال در نظام صادراتی موضوع ماده یک مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور(اصلاحی ۱۳۹۹) برای نبل به اهداف تعریف‌شده در قانون اساسی ذیل عنوان اصلاح ساختار اقتصادی-سیاسی- اداری نظام انشاء شده است که به‌رغم کثرت قوانین، بنا بر آمار و ارقام منتشرشده هیچ‌یک از این مصوبات توان پیشگیری از جرایم اقتصادی را نداشته، حجم فسادهای مالی سبب خلق عبارت فساد سیستماتیک در ساختار قضایی و نظارتی حکومت شده و لذا در حال حاضر می‌بایست مهمترین مسئله و دغدغه‌ی حکومت کشف

«امکان ثبت‌نام دانشجویان محروم از تحصیل که حکم آنها در حال اجرا است (بدون ایجاد محدودیت در اخذ واحد) در مهلت حذف و اضافه فراهم گردد و به دانشجویان ذینفع اطلاع‌رسانی شود.» نامه‌ای که سعید حبیب‌ا، رئیس سازمان امور دانشجویان وزارت علوم خطاب به رؤسای دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری نوشت. جامعه هدف این نامه هم دانشجویان محروم از تحصیل ناشی از حوادث مرتبط با اعتراضات ۱۴۰۱ هستند. در این نامه حبیب‌ا بر وجود ایرادات حقوقی مسلمً متعدد در پرونده‌های این دانشجویان اذعان کرده است: «با تأسی به موضع رأفت‌آمیز رهبر معظم انقلاب در عفو عمومی مورخ ۱۶ بهمن ۱۴۰۱ و پیرو دستور ریاست محترم جمهور در خصوص بازگشت دانشجویان محروم از تحصیل و بر حسب سازوکار تعیین شده توسط وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری، سازمان امور دانشجویان اقدام به بررسی و بازنگری در آرای صادره از کمیته‌های انضباطی نمود. در این بازنگری‌ها که با حضور کارشناسان زنده حقوقی و مدیران ذی‌ربط صورت گرفت، ملاحظه شد که پرونده‌های موضوع رسیدگی، مواج‌با ایرادات حقوقی مسلمً متعددی است که موجب نقض آرای صادره قبلی می‌گردد.»

تعداد دانشجویان و اساتیدی که به دنبال اعتراضات سال ۱۴۰۱ از حضور در دانشگاه‌ها محروم ماندند کم نیست. آسیب‌هایی که این افراد و به‌ویژه دانشجویان دیدند هم کم نیستند. دو سال عقب‌ماندگی آنها از درس و مخدوش شدن برنامه‌های آنها برای آینده احتمالاً تنها بخشی از خساراتی است که بسیاری از آنها متحمل شده‌اند. در آن زمان دانشجویان از بر خوردهای قهری و توهین‌آمیز توسط مسئولان کمیته‌های انضباطی و حراست و آسیب‌های روحی ناشی از این بر خورد‌ها هم شکایت داشتند. وکلای این پرونده‌ها در همان زمان از کثرت ایرادات حقوقی حاکم بر این پرونده‌ها چه به لحاظ نحوه رسیدگی و چه به لحاظ دلایل و مستندات کمیته‌های رسیدگی انتقاد می‌کردند. حالا با گذشت دوسال از اعتراضات و با تمام زوذه‌نگام دولت سیزدهم مشخص شد که هم انتقادات وکلاد درست بوده است و هم حقوق شهروندان و آینده‌سازان جوان کشور برای دو سال به محاق رفته است. سسوال این است که علت این تفاوت رویکرد در دو دولت چیست؟ مگر قوانین نباید برای همه در هر زمانی یکسان

سخنگوی قوه قضائیه خبر داد:

کلاهبرداری تحت عناوین قضایی – امنیتی

گروه خبر: اصغر جهانگیر، سخنگوی قوه قضائیه در نشست خبری دیروز خود از مبارزه قاطعانه دستگاه قضایی کشور با مظاهر فساد سخن گفت. او به اقدامات شایدانه افرادی پرداخت که با ادعای نفوذ و ارتباط با دستگاه قضایی یا مقامات و مسئولان کشور، اقدام به کلاهبرداری از مردم کرده‌اند: «یکی از موضوعات مهم امروز که اثرات پدی را در جامعه اسلامی داشته، وجود افراد شیادی است که به نام مسئولین و افراد صاحب‌منصب و با استفاده از نام و شهرت برخی از افراد و با عناوین جعلی از جمله استاد وکیل و قاضی بازنشسته نسبت به کلاه گذاشتن و اخاذی از مردم اقدام می‌کنند و با دادن وعده‌های پوچ علاوه بر اینکه باعث برن مال مردم می‌شوند، بدنه مسئولان را با کاهش اعتماد عمومی روبه‌رو می‌کنند. سلب اعتماد مردم از ارکان دولتی و حاکمیتی و انتظامی… مشکلات مختلفی را به وجود می‌آورد؛ لذا بر خورد قاطعانه با این گونه افراد جزو برنامه‌های ویژه‌ای است که در دستور کار قوه قضائیه قرار گرفته و موضوع امروز هم به این موضوع اختصاص دارد.»

▼ کلاهبرداری میلیاردي با ادعای انتساب به نهادهای امنیتی

اودر تشریح یکی از این پرونده‌ها گفت: «پرونده‌ای در استان فارس تشکیل شده است و در آنجا فردی با جعل برخی اسناد رسمی مدعی سمت از طرف یکی از مقامات بلندپایه کشور بوده که در امور اقتصادی فعالیت می‌کرد. او با یک فقره نامه جعلی که به رئیس کل بانک مرکزی ارائه داده بود، دستور واریز صدهزار میلیارد تومان به حساب شخصی اش را درخواست کرده بود که البته این فرد تا کلامانده و شناسایی و دستگیر شد و پرونده‌اش در حال رسیدگی است. این شخص، علاوه بر این موضوع با منتسب کردن خود به نهادهای امنیتی از جمله اینکه مستقیماً از طرف رئیس قوه قضائیه دارای حکم ویژه‌ای است- که البته تمامی ادعاهایش واهی و کذب بوده- تلاش داشته که اعتماد دیگران را جلب کند و از این طریق بتواند با فریب دیگران به خواسته‌های نامشروع خودش برسد که الحمدالله با تلاش شبانه‌روزی حفاظت اطلاعات قوه قضائیه به‌موقع، خودش و مرتبطین به او شناسایی و دستگیر شدند و پرونده در جریان رسیدگی است که نا‌شاه‌الله در باره آن اطلاع‌رسانی خواهد شد.»

سخنگوی قوه قضائیه همچنین به تشکیل پرونده دیگری در استان اشاره کرد که در آن فردی با جعل عناوین نزد مقامات دولتی و قضایی و حتی نمایندگان مجلس و نهادهای اطلاعاتی و امنیتی مبادرت به اخذ جوهاتی از مردم کرده است: «نامبرده با مانورهای متقلبانه تلاش داشته تا خود را به‌عنوان یکی از عناصر بلندپایه در نهادهای امنیتی نشان بدهد. همین شخص موفق شد در

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

بازگشت دانشجویان

دستور اخیر وزارت علوم در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی شد

شادی مکی

گزارشگر هم‌میهن

اجرا شود و مگر دولت در اینجا مشخصاً وزارت علوم مجری قوانین نیست؟ این دانشجویان از چه حقوقی برخوردارند و با مسئولان مرتبط با پرونده‌های آنها باید چگونه برخورد شود؟ اگر چه برخی شنیده‌ها حاکی از وجود موانع و مشکلاتی بر سر راه دولت برای بازگرداندن دپواره این گروه از دانشجویان بر سر کلاس‌های درس است اما هراس از این مشکلات نباید از پیگیری‌های آینده برای احقاق حقوق دانشجویان و رسیدگی به قصور یا تقصیر مسئولان این پرونده هاجلوگیری کند.

▼ رفتار کمیته‌های انضباطی قابل پیگیری است

محمد اسدی، وکیل دادگستری که وکالت تعدادی از این دانشجویان را بر عهده داشته است به هم‌میهن می‌گوید: «در آئین‌نامه کمیته انضباطی درباره صدور آرای بر خلاف واقع مطلبی نیامده است اما می‌توان از عموماًت مقررات جاری کشور در مسائل جدی‌تر استفاده کنیم، در این زمینه می‌توان به اصل ۱۷۱ قانون اساسی مراجعه کرد. مطابق این اصل «هر گاه در اثر تفسیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص ضرر مادی یا معنوی متوجه کسی گردد در صورت تقصیر، مقصر طبق موازین اسلامی ضامن است و در غیر این صورت خسارت به وسیله دولت جبران می‌شود، و در هر حال از متهم اعاده حیثیت می‌گردد». از آنجایی که اقدامات کمیته‌های انضباطی مشابه کاری است که دستگاه قضا انجام می‌دهد و گاهی هم مجازات‌هایی که در قالب مجازات انتظامی در نظر می‌گیرند مشابه کیفرهایی است که در قوانین کیفری در نظر گرفته شده و می‌توان سازوکار این اصل را نسبت به کمیته‌های انضباطی هم جاری و ساری دانست. به‌عنوان مثال در ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی به محرومیت‌های اجتماعی اشاره شده است. هم‌چون مجازات انفسال از مشاغل هم در قوانین کیفری ما مورد توجه قرار گرفته‌است و کمیته‌های انضباطی هم می‌توانند ضمانت اجرا‌ها یا مجازات‌هایی به این شکل برای دانشجویان و اساتید در نظر بگیرند.» او ادامه می‌دهد: «بنابراین با توجه به اصل ۱۷۱ قانون اساسی اگر اعضای کمیته انضباطی عمدی در بر خورد با دانشجویان و احکام صادره برای آنها داشته‌اند طبیعتاً مسئولیت کیفری خواهند داشت اما اگر عمدی در کار نبوده اما در صدور این آرا تقصیری صورت گرفته باشه و رابطه علیت میان وضعیت ایجاد شده و تقصیر فرد رسیدگی‌کننده به پرونده اثبات شود، طبق قواعد عمومی قانون اساسی و قانون مسئولیت دانشجوی‌ها می‌توانند خسارت خود را مطالبه کنند. خسارت در نظام قانونی ما هم شامل خسارت مادی، خسارت معنوی و هم منافع ممکن الحصول

گزارش دو

یک مورد از یکی از اصحاب پرونده‌ها مبلغ ۳۵ میلیارد تومان با ادعای اینکه می‌تواند رای به نفع او دریافت کند را اخذ کرده است. برای فریب اصحاب پرونده یک نامه معمول به صورت دست‌نویس تحت عنوان نامه رئیس قوه قضائیه خطاب به رئیس کل دادگستری استان البرز کرده که با هوشیاری مسئولین دادگستری البرز موضوع کشف و متهم با نداشت شده است.» او از غصب عنوان مشاور رئیس جمهور و مدیرکل اطلاعات یکی از استان‌ها برای اقدامات مجرمانه هم عنوان کرد: «در تهران فردی با غصب عنوان مشاور رئیس جمهور و مدیرکل اطلاعات یکی از استان‌ها اقدام به تشکیل یک باند خطرناک کلاهبرداری و آدم‌ربایی و دلالی و کارچاقی کنی در پوشش امور خبریه و مذهبی و وقفی کرده بود که دستگیر شد. این فرد با برخی از عوامل مرتبط با جامعه اطلاعاتی و مسئولان دفاتر افراد صاحب منصب روابط ناسالم برقرار کرده بود. این فرد سابقه جاسوسی و کلاهبرداری و اخاذی داشته است که پرونده اوو مرتبطینش در حال رسیدگی است.»

▼ کلاهبرداری با عنوان جعلی حفاظت اطلاعات قوه قضائیه

سخنگوی دستگاه قضا ادامه داد: «بررسی‌ها نشان داد این افراد با تالیس یک مؤسسه غیرقانونی به عنوان «عدالت‌گستر دادگر» متاسفانه با به‌کارگیری تعدادی وکیل و تعدادی افراد عادی و به‌کارگیری عناوین دروغین برای اعضای که در این مؤسسه کار می‌کردند، تحت عنوان مسئول بازرسی و سرگرد اداره اطلاعات و نیروی اطلاعات ارتش، فراجا، سپاه و حفاظت اطلاعات قوه قضائیه با مانورهای متقلبانه تلاش می‌کردند افراد را فریب دهند و خود را وابسته به تشکیلات مهمی در نهادهای امنیتی و اطلاعاتی و صاحب نفوذ معرفی کنند و توانستند تعدادی از افراد را فریب دهند و مال آن‌ها را بر بایند. این افراد دستگیر شدند و در زمان دستگیری آن‌ها مقادیر قابل توجهی از اسناد جعلی که متعلق به دوایر دولتی، نظامی و امنیتی است کشف شد و کارت‌های جعلی متعددی، آلات و ادوات متنوعه از جمله سلاح از آن‌ها کشف شده است. فعالیت‌های دیگر این باند مجرمانه تهیه مدارک جعلی برای اقامت اتباع خارجی در ایران بوده که برای هر گواهینامه اقامت ۵۰ میلیون تومان دریافت می‌کردند و مجوزهای جعلی حمل سلاح، شوکر و سایر اقلام را برای افراد به صورت جعلی تهیه و در اختیار آن‌ها قرار می‌دادند و از هر نفر بابت تهیه این مجوزهای جعلی حداقل ۶ میلیون تومان می‌گرفتند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که موفق شده‌اند برای یک لیست ۱۰۰ نفره مجوزهای جعلی حمل سلاح، شوکر و… صادر کنند و از آن‌ها مبلغ حداقل ۶ میلیون تومان اخذ کردند.»